Motion 2017:3 av Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

23

LS 2017-0340

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-08-09

LS 2017-0340

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:3 av Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

Föredragande landstingsråd: Peter Carpelan

Ärendebeskrivning

Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största huvudmän för hälso- och sjukvården. Att bedriva såväl en patientsäker vård som ett kontinuerligt förbättrings- och utvecklingsarbete är en självklarhet för landstingets medarbetare. Därför bedrivs ett omfattande patientsäkerhetsarbete som en integrerad del av ordinarie verksamhet. Det finns idag även goda möjligheter för medarbetare att bedriva forskning och utveckling inom patientsäkerhetsområdet inom ramen för de befintliga satsningar som landstinget erbjuder.

Landstinget arbetar med forskning, utveckling och utbildning (FoUU) utifrån *Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting* (LS 1310-1325).

Strategin slår bland annat fast att landstinget ska bedriva forskning som bidrar till att utveckla landstingets kärnverksamheter utifrån ett medarbetar-, patient- och resenärsperspektiv. Vidare ska landstingets samlade forsknings- och utvecklingsmedel inom hälso- och sjukvården inriktas på att överbrygga kunskapsluckor samt skapa prevention, behandling och bot av framförallt de stora folksjukdomarna. Fokus ska vara på den patientnära (kliniska) forskningen samt att resultaten snabbare ska implementeras i sjukvården. Forskningsmedlen ska även utlysas i konkurrens och följas upp årligen i ett FoUU-bokslut för att säkerställa att varje skattekrona används på effektivaste sätt.

Merparten av den forskning som landstinget finansierar har ett direkt syfte att förbättra och utveckla sjukvården utifrån ett patientperspektiv och därmed öka patientsäkerheten. Landstinget utlyser årligen medel för akademiska samarbeten inom olika forskningsfonder. Dessutom har landstingets medarbetare möjlighet att söka externa bidrag. Till exempel var 20 av 39 beviljade anslag till forskare verksamma i Stockholms läns landsting vid Vetenskapsrådets senaste utlysning för klinisk behandlingsforskning.

MedTechLab är ett exempel på ett forskningssamarbete vars syfte är att utveckla och sprida ny kunskap för att bland annat öka patientsäkerheten. Centrumbildningen ska även ingå i den infrastruktur som utvärderar ny medicinteknik. 4D är ett annat projekt vars fokus är att avsevärt korta ledtiderna mellan forskningsresultat och implementeringen av dessa i hälso- och sjukvården inom de fyra stora folksjukdomarna artrit, bröstcancer, diabetes typ II samt hjärtsvikt. Tanken bakom projekt 4D är att goda exempel från projektet ska spridas till andra diagnoser och övriga delar av hälso- och sjukvården.

Därutöver arbetar landstinget med att se över möjligheten att tillgängliggöra och använda landstingets VAL databas, som registrerar samtliga vårdtillfällen som ersätts av landstinget, för en kontinuerlig kvalitetsevaluering av sjukvården.

Slutligen finansierar landstinget en uppdragsutbildning om säker vård som landstingets medarbetare har möjlighet att genomgå.

Beslutsunderlag

Forskningsberedningens protokollsutdrag den 18 maj 2017
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 20 april 2017
Motion 2017:3

Irene Svenonius

Peter Carpelan

Gustaf Drougge

§ 19
Motion 2017:3 av Lars Harms-Ringdahl m.fl om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

LS 2017-0340

Ärendebeskrivning

Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 20 april 2017
Motion 2017:3

Förslag och yrkande

Ordförandes förslag till bifall till landstingsdirektörens förslag
MP, S och V-ledamöternas förslag om bifall till motionen

Proposition

Ordföranden ställer propositioner om bifall respektive avslag till landstingsdirektörens förslag och finner att beredningen bifallit förslaget.

Förslag till beslut

Forskningsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Särskilt uttalande
MP, S- och V-ledamöterna lämnar ett särskilt uttalande.

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akt

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

Landstingsstyrelsens forskningsberedning
Miljöpartiet de gröna
Socialdemokraterna
Vänsterpartiet

2017-05-18
Ärende 2
Motion 2017:3

Motion 2017:3 av Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

Det gläder oss att förvaltningen delar vår uppfattning att patientsäkerhet är en mycket viktig fråga. Förvaltningen skriver i sitt svar att det i dag finns goda möjligheter för landstingets medarbetare att inom befintliga satsningar bedriva FoU-verksamhet om patientsäkerhet, och anser motionen därmed besvarad.

Förvaltningens svar utgår från att det är de enskilda medarbetarna som ska ta initiativ till eventuella forskningsinsatser. Det är självklart bra att den möjligheten finns, men det finns nackdelar med att enbart förlita sig på detta. Urvalet av forskningsteman blir begränsat, och för de flesta medarbetare är det en komplicerad process att söka medel inom det befintliga systemet. Problemen med personalförsörjning inom sjukvården har också gjort att det vid många vårdverksamheter i verkligheten är omöjligt att få tid för att forska. I praktiken har dessa faktorer lett till att det finns få projekt inom området patientsäkerhet.

Behovet av god patientsäkerhet är så stort att landstinget måste ta ett övergripande ansvar för att få igång forskning i tillräcklig omfattning, kvalitet och bredd. Motionen ger flera exempel på områden där en fördjupad kunskap behövs för ett effektivare förebyggande arbete. Med hänsyn till den förvandling vårdens organisation i Stockholms läns landsting genomgår är det synnerligen angeläget, att få veta hur patientsäkerheten påverkas och hur den kan förbättras.

Det är angeläget att landstinget dessutom tar ett långsiktigt ansvar för att goda förslag och nya forskningsrön kommer till användning. Det behövs en målinriktad strategi som går från val av forskningsområden, till att resultat ska komma till nytta för att sedan utvärderas. För faktiska förändringar ute i landstingets verksamheter krävs ett långsiktigt forskningsprogram på flera år.

Stockholms läns landsting

2017-04-20
LS 2017-0340

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Ingela Erneholm

Landstingsstyrelsens
forskningsberedning

Motion 2017:3 av Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

Ärendebeskrivning

Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 20 april 2017
Motion 2017:3

Förslag till beslut

Forskningsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) har lämnat en motion i vilken de föreslår att ett specifikt forskningsprogram för patientsäkerhet inrättas inom Stockholms läns landsting.

Förvaltningen delar motionärens syn på att patientsäkerhet är en mycket viktig fråga för landstinget. Enligt förvaltningens bedömning finns det redan idag goda möjligheter för de medarbetare inom Stockholms läns landsting som önskar driva forsknings- och utvecklingsprojekt inom

området patientsäkerhet att göra det inom ramen för de befintliga satsningar som landstinget erbjuder. Förvaltningen föreslår därför att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Lars Harms-Ringdahl m.fl. (MP) har till fullmäktige lämnat en motion i vilken han föreslår att landstinget ska inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet. Motionärerna föreslår också att landstinget, i samverkan med olika aktörer och intressenter, ska utreda en lämplig organisationsform för att initiera FoU-projekt och utvärdera resultat.

Överväganden
Förvaltningen delar motionärernas syn på att patientsäkerhet är en mycket viktig fråga för hälso- och sjukvården. Inom Stockholms läns landsting bedrivs också ett omfattande patientsäkerhetsarbete som en integrerad del av ordinarie verksamhet.

Landstinget arbetar med forskning, utveckling och utbildning (FoUU) utifrån Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting, LS 1310-1325, som fullmäktige antog den 15 december 2015. Strategin slår fast att landstingets FoUU-arbete ska stärka landstingets kärnverksamheter och att medel i möjligaste mån ska utlysas i konkurrens.

Merparten av den forskning som landstinget finansierar har ett direkt syfte att utveckla och förbättra vården utifrån patienternas behov. Ny kunskap och metodutveckling stärker patientsäkerheten. Landstinget utlyser årligen medel för akademiska samarbeten inom olika forskningsfonder. Det finns därmed enligt förvaltningens bedömning goda möjligheter för medarbetare inom Stockholms läns landsting, som önskar driva forsknings- och utvecklingsprojekt inom området patientsäkerhet, att göra det inom ramen för de befintliga satsningar som landstinget erbjuder. Landstinget finansierar också en uppdragsutbildning om säker vård som landstingets medarbetare ges möjlighet att delta i. Förvaltningen föreslår mot bakgrund av detta att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Landstingsstyrelsen

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Jan Andersson
Forskningsdirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Landstingsfullmäktige
Landstingsdirektörens stab

Godkänd av Malin Frenning, 2017-08-16

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2017-02-14

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 14
Dnr LS2017-0340

2017:3

Motion av Lars Harms-Ringdahl (MP) om att inrätta ett forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet

Bakgrund

Det pågår en omfattande strukturförändring av vårdens organisation. Det kommer ibland försäkringar om att patientsäkerheten har högsta prioritet, samtidigt som andra varnar för att den inte kan garanteras. Vad ska man tro om detta? Landstinget har en hög ambition för patientsäkerheten och det finns en nollvision för vårdskador.

I verkligheten är vårdskador vanliga, och enbart inom sluten somatisk vård uppskattas antalet skadade patienter till 20 000 årligen inom landstinget. Dessa skador medför kostnader på 1 600 miljoner kronor för extra vårddygn. Dock saknas det djupare kunskap om vårdskador i öppen vård vid sjukhus, i psykiatrisk vård, barnsjukvård, rehabilitering och primärvård. Vilket innebär att problemen kan vara flerfaldigt större.

Det finns därför anledning att omsorgsfullt beakta hur landstinget ska närma sig denna nollvision. Det behövs mer kunskap om hur man skapar säkra system och hur säkerheten ska utvärderas. Det borde vara en självklarhet att patientsäkerhetsarbetet baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet på samma sätt som vårdens övriga insatser.

Om patientsäkerhetsforskning

Begreppet patientsäkerhet är mer komplext och svårtolkat än det först ger sken av. Säkerhet bör ses som en egenskap hos vårdsystemet. Omfattningen av patientsäkerhetsforskning i Sverige är liten (några miljoner kronor) jämfört med problemets storlek. SLL har gjort en satsning på en forskargrupp vid KTH, men verksamheten vid denna har upphört. En redogörelse av resultat och erfarenheter har efterfrågats sedan ett år tillbaka men har ännu inte levererats.

Vården och dess organisation är komplex och dynamisk med en hög ändringstakt. Hanteringen av säkerhetsfrågorna fordrar därför ett brett spektrum av kompetenser. Detta behöver speglas i forskningen, och behovet av ett tvärvetenskapligt perspektiv har lyfts fram i många sammanhang, bl.a. Patientsäkerhetsutredningen (SOU 2008:17). Det kan gälla områden som medicin, omvårdnad, beteendevetenskap, teknik, juridik, arbetsmiljö och säkerhetsvetenskap. Det finns dessutom flera områden som påverkar patientsäkerheten i hög grad, exempelvis smittskydd, farmakologi och utvecklingen av behandlingsmetoder.

SO

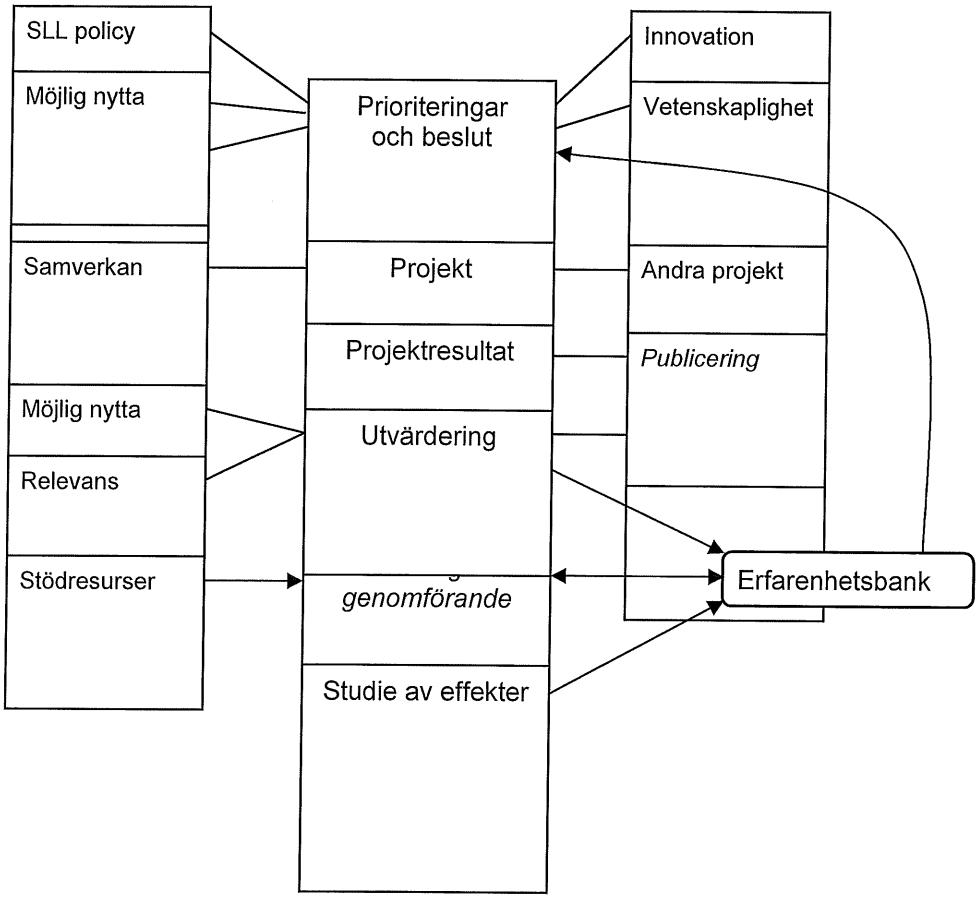
Exempel på FoU-teman är:

- Kartläggning av omfattningen av vårdskador och deras konsekvenser; i dag är kunskapen begränsad till ett fåtal vårdområden.
- Studier av orsaker till att skadorna inträffar ger förutsättningar för effektivare förebyggande.
- Metodik för att utveckla och utvärdera åtgärder för höjd patientsäkerhet.
- Analys av vårdkedjor för att identifiera vad som kan bli problem och vad som kan förbättras. Överföring av information mellan vårdpersonal sinsemellan (och till patienter) är en kritisk aktivitet där allvarliga fel lätt uppstår.
- Forskning rörande nya eller förändrade risker då nya behandlingar och metoder införs, eller då metodutveckling medger att vård ges exempelvis i hemmet.
- Metoder för att involvera patienter och utveckla patientperspektivet i säkerhetsarbetet.

Det finns många aktörer som har ett intresse för ökad patientsäkerhet, och som påverkar den på olika sätt. Det sista temat lyfter fram patienterna som i ökande grad blir en viktig aktör för att välja och påverka sin egen vård. Deras engagemang är en viktig faktor i säkerhetsarbetet.

Patientsäkerhet ser vi som ett forsknings- och utvecklingsområde där det övergripande målet är att minska vårdskadorna på kort och lång sikt. Åtgärdsinriktade och vårdnära studier bör därför vara väsentliga. Det tar idag ofta lång tid innan goda förslag kommer till användning, och vi vill inte att det ska ta 10 år innan vi ser resultat. Därför behövs en målinriktad strategi som går från val av forskningsområden till att resultat ska komma till nytta för att sedan utvärderas.

Figuren indikerar hur forsknings- och utvecklingsprojekt kan sättas i ett sammanhang som stödjer en effektiv process för att åstadkomma förbättringar. Ett viktigt komplement till den ”vanliga” forskningsgången är de tre sista blocken med utvärdering, stöd till genomförande och studie av effekter. En del av detta finns idag, men kan bli mer omfattande och systematiskt. ”Erfarenhetsbank” är tänkt att spegla en gemensam erfarenhet av försök att förbättra patientsäkerheten.

Figur 1. Exempel på process för nyttiggörande av patientsäkerhetsforskning

Förslag till forskningsprogram

Vi föreslår att patientsäkerhet ska vara ett särskilt område för forskning och utveckling inom SLL. För detta behövs ett forskningsprogram med både en långsiktig finansiering och en lämplig infrastruktur för programmets genomförande. Hela processen från initiering av projekt till genomförande och studier av effekter behöver beaktas. För att ge gott genomslag och relevans bör klinisk och praktikrelaterad forskning värderas högt. Vi menar att det är angeläget att medarbetarna inom vården ges möjlighet att delta i stor utsträckning. Genomförande av FoU-insatser ska kunna ske både internt och externt i samarbete med andra aktörer.

En poäng med ett särskilt program är att det aktivt skulle bidra till att kunskapen används och leder till reella resultat. Det gäller att redan existerande säkerhetskunskap och nya forskningsrön fortlöpande sammanställs och görs användbara. Ett syfte med programmet är att ”vetenskap och beprövad erfarenhet” på så vis ska få ett större genomslag.

För att komma nära den kliniska verksamheten och tillämpningen bör detta program administreras inom SLL och inte läggs ut på exempelvis KTH eller KI. Det behövs en tillräckligt självständig

organisation, eftersom existerande aktörer har sina givna roller och intressen. Vi lägger inget förslag för den organisatoriska formen utan menar att det bör utredas i samverkan med olika intressenter. Forsknings- och innovationsberedningarna har en viktig roll i detta, liksom även Patientnämnden. Däremot menar vi att det är angeläget att ett FoU-program startar snarast, och att det inte är nödvändigt att före en start ha beslutat om en detaljerad organisationsform

Landstingsfullmäktige föreslås besluta
- att inrätta ett långsiktigt forskningsprogram med inriktning på ökad patientsäkerhet inom landstinget enligt motionens intentioner.

- att uppdra åt landstingsstyrelsen att för detta program låta utreda en lämplig organisationsform för att initiera FoU-projekt, utvärdera resultat, och skapa förutsättningar för en effektiv användning av resultat.

- att utredningen ska göras i samverkan med aktörer och intressenter på ett transparent sätt med syfte att skapa förutsättningar för engagemang och en god bra samverkan.

Lars Harms-Ringdahl Susanne Nordling Karin Michal

Thomas Bengtsson
Shadi Larsson
Viviane Gunnarsson
Viviane Gunnarsson
Sakir Brammer
Marie-Helene Fjällås
Malin Karlsson